

Remissyttrande

Ert dnr FI2025/01916
Vårt dnr 2025_24

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Stockholm, 2026-01-21

Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034

IKEM – Innovations- och kemiindustrierna i Sverige har tagit del av ovanstående förslag och faktabromemoria.

IKEM önskar lämna följande synpunkter:

Sammanfattning

IKEM ser positivt på ambitionen att stärka Europas konkurrenskraft genom en europeisk konkurrenskraftsfond, men understryker att Sveriges stöd till fonden bör vara villkorat. För IKEM är tre krav avgörande för fondens legitimitet och effekt: (1) excellens som styrande urvalskriterium, (2) tydlig industrirelevans och industrimedverkan i utformning och genomförande, samt (3) långsiktighet och förutsägbarhet i finansiering och regelverk. Sverige bör aktivt engagera sig i utformningen av ECF och driva tydliga krav för att säkerställa att offentliga medel används effektivt för att stärka unionens långsiktiga tillväxt genom satsningar som långsiktigt stärker innovation, excellens och attraktivitet för forskningsintensiv industri.

För att möta den globala konkurrensen från framför allt USA och Kina behöver Europa öka sina satsningar på avancerad bioteknik, nya material, cirkularitet och AI-driven industriell utveckling. Samtidigt är det avgörande att det kommande ramprogrammet för forskning och innovation, FP10, skyddas från urholkning. Excellensbaserade och konkurrensutsatta utlysningar är en grundförutsättning för att svensk industri ska kunna fortsätta vara internationellt konkurrenskraftig. Det förutsätter stabila spelregler och långsiktiga prioriteringar över programperioden.

IKEM vill särskilt betona att regelförenklingar och väl fungerande kapitalmarknader är minst lika viktiga som nya stödprogram. Excellens bör utgöra ett grundkriterium även inom ECF, i linje med FP10:s etablerade modell. Slutligen är det centralt att industrins perspektiv integreras i det fortsatta arbetet; fondens insatser behöver vara industridriva och industrirelevanta, med tydliga kopplingar till marknadsbehov, uppskalning och investeringsbeslut. Utan en stark industriröst riskerar fonden att bli alltför politiskt styrd och därmed mindre effektiv i att uppnå sina mål.

Utvecklade synpunkter på förslagen och fakta PM

IKEM delar regeringens positiva grundinställning till inrättandet av en europeisk konkurrenskraftsfond och bedömningen att stärkt konkurrenskraft, innovation och produktivitet är avgörande för EU:s långsiktiga ekonomiska utveckling, gröna och digitala omställning samt säkerhet. IKEM instämmer särskilt i regeringens syn att en väl fungerande marknad utgör grunden för konkurrenskraft, och att offentliga stöd bör vara

motiverade av tydliga marknadsmisslyckanden och utformas så att de inte tränger undan privata investeringar eller hämmar nödvändig strukturomvandling. IKEM vill därutöver betona långsiktighet och förutsägbarhet som en framgångsfaktor: investeringsbeslut i forskningsintensiv industri fattas ofta med fleråriga ledtider, vilket kräver stabila prioriteringar, tydliga regler och en finansieringslogik som inte ändras mellan arbetsprogram på ett sätt som skapar ryckighet.

IKEM ser positivt på ambitionen att förenkla EU:s programstruktur genom att samla flera befintliga program i ett gemensamt ramverk, under förutsättning att detta leder till minskad administrativ börda, tydligare styrning och bättre samordning. Samtidigt är det, i linje med regeringens ståndpunkt, avgörande att ramprogrammet för forskning och innovation (FP10/Horisont Europa) även fortsättningsvis utgör ett självständigt program med en egen budget och tydlig excellensinriktning. FP10:s roll som EU:s främsta verktyg för excellensbaserad forskning och innovation måste skyddas från urholkning.

För IKEM är det centralt att excellens ska vara ett överordnat och genomgående tilldelningskriterium i ECF, och att detta operationaliseras i tydliga urvals- och tilldelningskriterier i arbetsprogrammen, i linje med FP10:s modell, i synnerhet där fonden ska bidra till att omsätta forskning till industriell styrka. Detta är avgörande för att säkerställa hög kvalitet, effektiv resursanvändning och ett starkt deltagande från forskningsintensiv industri i Sverige och Europa. IKEM välkomnar därför regeringens betoning av behovet av tydliga kriterier för stödberättigande och tilldelning, inklusive excellensbaserade kriterier.

IKEM delar också regeringens uppfattning om att Europa behöver stärka sin konkurrenskraft inom strategiska teknik- och industriområden. Särskilt vill IKEM framhålla vikten av ökade satsningar på avancerad bioteknik, cirkularitet och bioekonomi, hälsa, nya material och AI-driven industriell utveckling, som är avgörande för såväl klimatomställningen som Europas industriella resiliens. Det är därför positivt att dessa områden ges en framträdande roll inom konkurrenskraftsfondens politikområden.

Vidare instämmer IKEM i att regelförenklingar, förbättrade kapitalmarknader och fungerande finansiella instrument är minst lika viktiga som bidragsfinansiering för att stimulera privata investeringar i forskning, innovation och uppskalning. IKEM välkomnar därför InvestEU-instrumentets roll inom konkurrenskraftsfonden och regeringens betoning av att garantiavsättningsnivåer ska spegla faktisk portföljrisk. En väl avvägd kombination av bidrag, lån och garantier är nödvändig för att nå projekt med hög innovationshöjd och riskprofil.

IKEM delar regeringens bedömning att det krävs ytterligare analys och förtydliganden avseende styrningsstrukturen, relationen till andra EU-program samt kraven på nationell medfinansiering. För att fonden ska bli effektiv och legitim är det viktigt med en god balans mellan EU-institutionernas inflytande och medlemsstaternas roll. Därutöver vill IKEM särskilt understryka vikten av att industrins perspektiv integreras i fondens strategiska inriktning och genomförande. En strukturerad dialog med näringslivet är avgörande för att identifiera faktiska marknadsmisslyckanden, investeringshinder och områden där EU-insatser kan ge störst mervärde. Med industrirelevans avses att satsningar utformas nära faktiska investerings- och uppskalningsbehov, att de stärker värdekedjor i Europa och att de är utformade så att privata investeringar mobiliseras – inte ersätts.

IKEM ser goda förutsättningar för att Sverige, i linje med regeringens preliminära ståndpunkter, aktivt ska kunna verka för en europeisk konkurrenskraftsfond som stärker innovation, excellens och forskningsintensiv industri, samtidigt som grundläggande marknadsprinciper, öppenhet och effektiv resursanvändning värnas.

Sverige bör aktivt engagera sig i ECF och ställa tydliga krav som villkor för att stödja fonden.

Sammanfattningsvis:

IKEM:s tre huvudkrav i det fortsatta förhandlingsarbetet är:

- Excellens: Excellensbaserade och konkurrensutsatta kriterier ska vara styrande inom ECF och FP10 ska skyddas från urholkning.

- **Industrirelevans:** Åtgärder ska vara industridrivna/industrirelevanta och utformas i strukturerad dialog med näringslivet för att mobilisera privata investeringar.
- **Långsiktighet:** Stabilitet och förutsägbarhet i prioriteringar, arbetsprogram och regler krävs för att stödja fleråriga investerings- och uppskalningsbeslut.

Om IKEM

IKEM, Innovations- och kemiindustrierna i Sverige, är en bransch- och arbetsgivarorganisation som representerar drygt 1 200 medlemsföretag inom produktion av bland annat läkemedel, plast och kemikalier. Våra medlemmar sysselsätter över 70 000 medarbetare och står för drygt 20 procent av Sveriges export, med bland annat läkemedel och insatsvaror som är nödvändiga i hela värdekedjan för merparten av industriell produktion, avgörande för den gröna omställningen, och för vår livsstil som vi är vana vid. Kemikalier är nödvändiga för att tillverka läkemedel, bränslen och rena dricksvatten.